

Fractieleden Tweede Kamer, Vaste Cie. VWS
T.a.v. de Griffier dhr. H. Esmeijer
cie.vws@tweedekamer.nl

Den Haag, 14 september 2023

Briefnr. 2023/20/AvH/mm/rp
Betreft: Aanvullende informatie bestrijden Geweld tegen vrouwen. GGG-aanpak
Ref: GGG-dvh/cvd/23-09674
Bijlage: Prioritaire Actiepunten

Geachte mevrouw, meneer,

Als landelijke koepelorganisatie [Nederlandse Vrouwen Raad NVR](#) zetten wij ons in voor de implementatie en monitoring van het mensenrechtenverdrag de Istanbul Conventie (IC). Het verdrag is geïnitieerd door de [Raad van Europa](#) (RvE) om 'alle vormen van geweld tegen vrouwen, en huiselijk geweld - waarvan ook mannen slachtoffer kunnen zijn-, te stoppen. Daartoe werkt NVR samen met de RvE en de Europese koepel [European Women's Lobby](#) om te komen tot een gender gelijke, duurzame en inclusieve samenleving.

NVR zet zich in voor een nationale, onafhankelijke coördinatie 'tegen Geweld tegen Vrouwen' opdat alle slachtoffers de hulp krijgen die ze verdienen en niet tussen wal en schip vallen. In Nederland is de coördinatie versnipperd over meerdere ministeries, te weten: VWS, Justitie & Veiligheid, OCW en een stukje bij Binnenlandse Zaken. Met alle nadelen van dien. NVR is daarom tijdens de COVID lockdowns een campagne & petitie gestart, met drukbezochte webinars en masterclasses om hier bekendheid aan te geven. De petitie is aangeboden aan staatssecretaris Maarten van Ooijen, van VWS.

Wij onderschrijven de punten van UN Women Nederland die staatssecretaris Paul Blokhuis verwerkt in zijn brief van 14 december 2021, met kenmerk 3233415-1013117-DMO aan de Tweede Kamer.

Het is belangrijk dat het (demissionair) kabinet/ het ministerie van VWS een concept plan van aanpak Gender Gerelateerd Geweld (GGG) aan de Tweede Kamer voorlegt om u te informeren over het kader van een aanzet tot de aanpak van geweld tegen vrouwen in navolging van de IC. Wij verzoeken u bij de behandeling van het Nederlands beleid inzake geweld tegen vrouwen specifiek te kijken of bij de implementatie van het IC zowel naar de letter als in de geest van het mensenrechtenverdrag de Istanbul Conventie beleidsuitvoering is gegeven.

De rol van het maatschappelijk middenveld is in dit verdrag helder omschreven (art. 10). Deze organisaties (ngo's), waaronder NVR, zouden als zodanig moeten worden benoemd in het actieplan.

Wij waarderen niettemin dat VWS c.s. samen met stakeholders als brancheorganisaties, experts en CSO's en NGO's vorm geeft aan dit elementaire maatschappelijke vraagstuk. Wij achten het echter noodzakelijk te benadrukken dat het bestrijden en voorkomen van '(in een cultuur

ingesleten) vormen van geweld op basis van gender' een zaak is van lange adem waarbij een geïntegreerde aanpak en een onafhankelijke nationale coördinatie, zoals bedoeld in de IC, ook voor Nederland een verplichting is. Bij de uitvoering van deze verdragsverplichting kan dus niet worden volstaan met tijdelijke maatregelen maar is een duurzame aanpak om geweld tegen vrouwen te stoppen noodzakelijk.

Immers de cijfers tonen aan dat vrouwen in hun leven onevenredig veel met vormen van geweld op basis van hun gender te maken krijgen, veel meer dan mannen en ze bovendien met andere vormen van geweld te maken krijgen. Dat betekent dat verhoudingsgewijs meer en duurzame inzet vereist is om geweld tegen vrouwen te bestrijden en te voorkomen. Dit houdt in dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de vormen van geweld waarmee de verschillende genders te maken kunnen krijgen, die ieder een andere en geëigende aanpak vereisen. Alles onder een generieke maatregel brengen betekent dat er beleid wordt geformuleerd dat geen antwoord geeft op gestelde problemen. Dat is jammer voor de beleidsmakers en professionals / hulpverleners maar vooral voor de slachtoffers (volwassenen, kinderen en gezinnen) die mede daardoor hun vertrouwen in de overheid en hulpverlening zullen verliezen. Kortom om dit cultureel bepaalde probleem aan te pakken zijn niet alleen acties, d.w.z. aanpak op de korte termijn en middellange termijn noodzakelijk maar is m.n. een lange termijn (geïntegreerde) inzet vereist opdat geweldloze generaties kunnen opgroeien en opbloeien.

Voorts wijzen wij op GREVIO's [algemene aanbeveling no 1 over de digitale dimensie van GTV](#) . Wordt deze meegenomen in de voorgestelde GGG-aanpak? Dikwijls denken bijvoorbeeld vrouwen in de opvang dat ze veilig zijn maar hun ex/partner/'geweldspleger' kan hen online traceren en blijven lastig vallen.

Voorkomen van femicide: Femicide is een hardnekkig, vaststaand fenomeen. In Nederland worden elk jaar zo'n 40 vrouwen vermoord omdat ze vrouw zijn. De ontwikkelingen van de afgelopen jaren in de aanpak van huiselijk geweld, hebben geen enkel effect gehad op het verminderen van femicide. Het betreft een dusdanig extreme vorm van geweld, het is zo'n specifiek onderwerp, dat een gescheiden, parallelle aanpak vereist is en het geen onderdeel kan zijn van een algemene aanpak van huiselijk geweld.

Er was een aanpak ontwikkeld op 'intiem terreur' – wat veelal een indicator is voor de opmaat naar femicide – door Sterk Huis en andere partijen in samenwerking met het Verweij Jonker instituut. Wat is de huidige status van die aanpak?

Er is kennis voorhanden over femicide, bijvoorbeeld de 'rode vlaggen', d.w.z. de 8 stadia die leiden tot femicide (o.a. 'In Control. Dangerous relationships and how they end in murder', van Prof. Jane Monckton-Smith) en het Nederlandse onderzoek van de Leidse universiteit ['Wanneer blaffende honden bijten; Een vergelijking tussen fataal en niet-fataal huiselijk geweld'](#) waarin vier verschillende typen daders worden geduid van partnermoord.

Het gaat er niet alleen om deze 'vlaggen' in de praktijk te herkennen maar ook de typen daders te herkennen en vervolgens passende interventies toe te passen. Echter, er is een type partnermoordenaar die op basis van de bestaande typologieën geheel buiten beeld blijft. Ogenscheinlijk een gewoon net gezin dat het goed doet. Maar dan gebeurt er wat bijv. een faillissement, of zij wil scheiden, hij niet (want dat is statusverlies = een rode vlag) . In een opwelling femicide plegen (een vrouw/partner vermoorden) komt zelden voor, ook al zeggen veel daders dat het wel zo was. Uit onderzoek blijkt dat femicide plegers hun daad lang van tevoren beramen en de voorbereidingen ervan gedetailleerd in gang zetten.

Deze wetenschap geeft ook kansen om het dodelijk geweld te stoppen, maar deze kennis omzetten naar handvaten voor de praktijk is lastiger. Hoe zorgen we ervoor dat we de signalen echt herkennen en wat doe je als hulpverlener als je de signalen herkent? Hoe is de afstemming met de andere partijen, wordt de analyse en veiligheidsbeoordeling gedeeld, en wie neemt de regie? Is een organisatie als Veilig Thuis voldoende geëquipeerd om dit alles samen te brengen qua kennis en aanpak? Is de aanpak ingericht om langdurig een gezin te blijven ondersteunen, dan wel interventies te plegen? Wordt er voldoende in samenhang met politie en justitie samengewerkt t.b.v. de veiligheid van het slachtoffer en het rechtssysteem voor strafbaarstelling van de plegers?

Plegers. De inzet voor de ondersteuning/ hulp aan plegers is niet effectief, wordt gesteld. De vraag is waar dat aan ligt. Waarom bereiken we niet alle plegers? Hoeveel van de plegers ontvangen hulp en hoe effectief is deze hulp? Is er sprake van recidive? Wordt herkend welke plegertypes er zijn, en welke passende interventie moet worden geboden? Wat kan beter? Preventie is belangrijk: een vraag is welke kennis en inzichten zijn nu voorhanden en hoe bereiken we de plegers van het geweld tegen vrouwen. En weten we wat werkt qua aanpak, zowel in ons land als daarbuiten (good practices), en hoe zorgen we ervoor dat deze inzichten in de praktijk worden toegepast? De diverse soorten plegers vereisen ieder een eigen aanpak. Verder wordt gesproken over plegers alsof mannen en vrouwen in gelijke mate (en dezelfde soorten) geweld plegen op basis van hun gender. De praktijk toont dat dat onjuist is. De aanpak die hulpverlening biedt behoort op cijfers uit de praktijk te zijn gebaseerd, om te kunnen komen tot gerichte, effectieve en efficiënte hulp zodat de plegers hun gedrag stoppen en leren om te gaan met frustraties e.a. die leiden tot het geweld op basis van gender. Het aanbod van hulp voor plegers: mannen en vrouwen plegen andersoortig geweld. De hulp moet daarop worden afgestemd. Dat betekent dat een diverse aanbod in aanpak nodig is omdat anders geen resultaat kan worden behaald en geweld op basis van gender doorgaat.

Beeldvorming plegers nuanceren. Er zijn diverse soorten plegers (typologieën) die ieder een eigen aanpak vereisen, denk aan plegers van intiem terreur. D.w.z. maatwerk is vereist. Voor welke categorieën plegers wil de GGG-aanpak de beeldvorming nuanceren? Er wordt bovendien onder tafel geveegd dat vrouwen (en kinderen) verhoudingsgewijs veel vaker slachtoffer zijn van HG dan mannen. Refererend naar de uitvoering van de Istanbul Conventie is een onafhankelijk onderzoek naar data een vereiste.

Hulp aan plegers: Het is erg lastig hulp aan daders/ plegers te bieden. Bijvoorbeeld. In verschillende gemeentes in Nederland heeft de Reclassering het laagdrempelige aanbod de 'Carrouselgroep' voor plegers die geweld tegen vrouwen plegen om hen op vrijwillige basis in (lotgenoten) groepen van 10- personen te begeleiden naar gezonde relaties.

Het blijkt uitermate moeizaam om deze groepen vol te krijgen want er zijn onvoldoende aanmeldingen. Hoe komt dat? Benoemen hulpverleners het aanbod niet in gesprekken met daders? Wordt dit gesprek überhaupt aangegaan?

En als een plegers het aanbod afwimpelt (want het lag niet aan hem maar aan haar, of het komt door 'anderen'/werk) hoezo neemt de hulpverlener daar genoegen mee? Gaat het om schaamte (bij de hulpverlener en plegers) of is het onwil? Welke ruimte hebben we in het vrijwillig kader om door te pakken en druk te zetten op het volgen van een hulptraject om geweld te stoppen? Uit de cijfers blijkt dat 1 op de 5 vrouwen met vormen van geweld heeft te maken.

Dat betekent dat er ongeveer evenzoveel plegers zijn en toch herkennen die plegers zich niet in de profielen of wentelen alle verantwoordelijkheid voor het geweld af. Dat geeft aan dat er ergens iets niet klopt.

Wat betreft inzet van hulpverlening is er een onderscheid tussen verplichte, gedwongen hulp en hulp die wordt aangevraagd op vrijwillige basis. Daarom de vraag: Is de reclassering betrokken bij de GGG-aanpak?

Deskundigheidsbevordering

Voor dit speerpunt richten VWS c.s. zich op uitvoerende professionals, beleidsmakers, ervaringsdeskundigen en vrijwilligers. Niet duidelijk is wat de hier de toegekende rol van de vrijwilligers is. Algemeen bestaat er al jaren de tendens om werk van betaalde krachten af te wentelen op (onbetaalde) vrijwilligers. Die het werk vervolgens moeten doen zonder de arbeidsvoorwaarden van professionals, zonder (bij-)scholing enz. En vallen onder 'vrijwilligers' ook de CSO's /NGO's? En wat is het verschil tussen 'omstanders' en 'vrijwilligers'? Overigens is de inzet van vrijwilligers zeer gendered; met name in de zorg en hulpverlening zijn onevenredig veel vrouwen actief. Er zijn al veel (wetenschappelijke) kennis en inzichten voorhanden, maar wat werkt, en wat niet? Dat zou in kaart moeten worden gebracht.

Rol OCW: Bij de voorgestelde geïntegreerde GGG-aanpak heeft OCW, emancipatiezaken, een duidelijke rol c.q. verantwoordelijkheid. Denk aan het neutraliseren van de ongelijke posities tussen mannen en vrouwen in de maatschappij (werk, sport, cultuur, politiek, onderwijs, vrije tijd, media, ICT, financiële wereld, (wegen-)bouwsector), de beeldvorming van de genderrollen bijstellen, de verdeling werk-zorg in relaties, de toegang tot hulpbronnen als ook invloed (financieel, politiek, bestuurlijk enz.), de gendering in beroepen/sectoren en in mantelzorg enz. Deze emanciperende rol van OCW zou duidelijker naar voren dienen te komen in de bestrijding en het voorkomen van alle vormen van geweld tegen vrouwen (Istanbul Conventie).

Wij hopen dat u met deze aanvullende informatie en voor ons prangende vragen, de juiste beslissingen kunt nemen opdat slachtoffers van GTV/GGG de hulp krijgen die ze verdienen en wij met zijn allen een samenleving creëren waarin geweldloze generaties kunnen opgroeien en hun volle potentieel kunnen realiseren.

Vertrouwend u naar wens te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Astrid van Heumen, voorzitter NVR

NVR team Geweld Tegen Vrouwen, Marion Minis, Christine Nanlohy en Kristine Evertz